

N:o 80.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 23 april 1907.
— — — — Andra Kammaren — 20 — 1907.

Riksdagens skrifvelse till Konungen angående revision af bestämmelserna om jordlösen vid expropriation.

(Lagutskottets utlåtande n:o 37.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har enskild motionär hemställt, att Riksdagen *beträffande jordlösen vid expropriation* måtte hos Eders Kungl. Maj:t begära framläggande af förslag till en revision af de i gällande författningar förekommande bestämmelser om grunderna för dylik lösen.

Hufvudstadgandet i fråga om grunderna för bestämmande af ersättning vid expropriation finnes i 13 § af förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866. Enligt nämnda lagrum skall jord eller lägenhet uppskattas efter hvad jord eller lägenhet af lika beskaffenhet och godhet i orten högst gäller samt uppkommande skada ersättas med högsta skäligen belopp. Grunden härtill är tydligen den, att, då ingrepp sker i den rätt att fritt förfoga öfver egendomen, som enligt lag tillkommer en ägare eller annan rättighetshafvare, man velat tillägga honom ersättning härför, hvilken kunde hålla honom fullt skadeslös. Emellertid hafva dessa föreskrifter i tillämpningen ofta föranledt

tillerkännande af oskäligt hög ersättning. Ifrågavarande ämne har ock gjorts till föremål för Eders Kungl. Maj:ts öfvervägande genom en från arméförvaltningen den 25 april 1906 afgifven framställning, hvilken likväl hufvudsakligen riktats mot författningens processuella bestämmelser. I berörda skrifvelse har nämligen arméförvaltningen, med erinran att, då mark under senaste åren skolat för landtförsvarets behof förvärfvas, utgifterna för de förvärfvade områdena vid flera tillfällen icke stått i rimligt förhållande till deras värde, hemställt, att Eders Kungl. Maj:ts tacktes taga i öfvervägande, huruvida icke åtgärder skulle kunna vidtagas till framtida förekommande af detta missförhållande. I detta afseende har arméförvaltningen bland annat uttalat önskvärdheten af att åvägabringa en full objektiv värdesättning vid expropriation och därvid framkastat tanke på förändring af sättet för expropriationsnämndens sammansättning så, att denna nämnd blefve af mera permanent natur samt genom sin sammansättning och verksamhet erhöle den sakkunskap, som vore nödig för en jämn och objektiv värdesättning.

I anledning af denna framställning hafva öfverståhållareämbetet och samtliga länsstyrelser afgifvit infordrade utlåtanden, hvilka vitsorda behovet af bestämmelser, som omöjliggöra de numera vid expropriation högt uppdrifna jordpris.

Visserligen är, såsom arméförvaltningen anmärker, af stor vikt, att värdesättningen blir jämn och objektiv. Men om densamma jämväl skall kunna såvidt möjligt träffa ett med billighet öfverensstämmande värde, måste uppenbarligen i fråga om grunderna för värdesättningen meddelas sådana lagbestämmelser, som berättiga och förplikta vederbörande uppskattningsnämnd att taga i öfvervägande alla på bestämmandet af ersättningsbeloppet inverkan omständigheter utan att vara bunden af prisstegring å platsen. Sådan prisstegring torde ofta vara beroende just af det tillämnade företaget, för hvars skull expropriation ifrågasättes, och det kan ej vara rätt och billigt, att å ena sidan jordägaren ensam får njuta förmånen af en utan något hans åtgörande tillkommen värdestegring, medan å andra sidan den eller de, som genom arbete och uppoffringar åstadkomma företaget i fråga, skola betungas med utgifvande af ersättning, som icke står i skäligt förhållande till verkliga värdet före företagets uppkomst. Att sådant i flera fall förekommit, torde nu mer och mer ogillas af det allmänna rättsmedvetandet.

Enligt Riksdagens åsikt böra äfven beaktas de af arméförvaltningen framställda erinringar i fråga om sättet för expropriationsnämnds sam-

mansättande. Särskildt vill Riksdagen fästa uppmärksamheten därå, att, om en tillämnad anläggning berör flera egendomar, hvarje jordägare för sig är berättigad att för värderingen af den jord, han skall afstå, icke blott föreslå sex ledamöter i nämnden, utan äfven utesluta bland de af rätten och vederparten föreslagne, samt att således en särskild expropriationsnämnd kan komma att fungera för hvarje egendom. Värdesättningen kan uppenbarligen härigenom blifva ojämn, hvarförutom kostnaden för hela expropriationsförrättningen i väsentlig mån uppdrifves.

Ändring i gällande lagstiftning synes således vara i angifna hänseendet af verkligt behof påkallad, och frågan härom lärer böra till Eders Kungl. Maj:t öfverlämnas, så att denna fråga må i hela dess vidd komma under ompröfning i sammanhang med behandlingen af arméförvaltningens förutnämnda framställning.

Under åberopande af hvad sålunda anförts får Riksdagen anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta utarbета och snarast möjligt för Riksdagen framlägga förslag till ändamålsenliga lagbestämmelser i fråga om grunderna och sättet för bestämmande af de ersättningsbelopp, som skola utgifvas i anledning af jords eller lägenhets afstående för allmänt behof.

Stockholm den 23 april 1907.

Med undersätlig vörndnad.
